

Kamp om presidentverv

En nødvendig kursendring

Håkon Kongsrud Skard
president i Norsk psykologforening

Psykologforeningen bør endre kurs for å sikre at landets befolkning har et forsvarlig behandlingstilbud. Derfor stiller jeg som kandidat til presidentvervet, skriver Håkon Kongsrud Skard.

På syttitallet jobbet psykologene med svært begrensede oppgaver. En tidligere kollega fortalte meg om den tiden og at han snek seg til å ha samtalerapi med pasientene i ledige øyeblikk, på tross av at testing var hans eneste ansvarsområde. Psykiaterne på avdelingen forstod pasientenes påfølgende bedring som effekt av medisineringsen de hadde stått på i årevis forut.

Vi har kommet langt siden den gang. Psykologforeningen har i en årrekke jobbet målrettet opp mot beslutningstakere, og i dag betraktes samtalerapi som den mest hensiktsmessige behandlingen av psykiske vansker. Våre naboland fremholder Norge som et eksempel til etterfølgelse når det gjelder psykologers gjennomslagskraft (Psykologernes fagmagasin, nr. 12, 2018).

Nedprioritering av psykisk helsevern

Det har alltid vært en uttalt målsetting for Psykologforeningen at psykisk helse skal sidestilles med somatisk helse. Befolkningen skal få dekket sine psykologiske behandlingsbehov på lik linje med de somatiske. De senere årene har imidlertid dette målet møtt motstand. Psykisk helse blir nedprioritert av helseforetakene. Helseministeren snakker mye om psykisk helse, men gjør lite for å endre ressursituasjonen for en stadig mer presset spesialisthelsetjeneste.

De foretakstillitsvalgte gjør en formidabel innsats for å stagge utviklingen og slår alarm, men møtes ikke av helseforetakene, som i stedet uthuler tillitsvalgtapparatet og virker lite innstilt på dialog. Vi som jobber i det offentlige helsevesenet, har merket nedbyggingen i lang tid, og flere har bedt om økt innsats fra Psykologforeningen på dette området.

Savner innsats fra Psykologforeningen

Tor Levin Hofgaard har oppnådd mye i løpet av sine 12 år som president. Like fullt har denne utviklingen i psykisk helsevern funnet sted mens han har stått ved roret. En president er ansvarlig for Psykologforeningens strategi og forankring av denne hos medlemmene. Han eller hun er – og skal være – foreningens ansikt utad, og skal representere medlemmenes interesser og holdninger.

90 prosent av helsehjelpen i Norge gis i spesialisthelsetjenesten. Blankholmutvalgets utredning (NOU 2018:16) om prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester påpeker hvor utfordrende det vil være å dekke ressursmangelen i dagens psykisk helsevern gjennom oppbygging i kommunene. Kan vi som psykologer sitte stille og se på at tilbudet i denne tjenesten forvitrer?

Vi ser at foretak som tidligere ikke har hatt noe rekrutteringsproblem, opplever spesialistflukt fra det offentlige til det private

God forebygging skjer ikke uten en sterk spesialisthelsetjeneste

En av de største seirene for Psykologforeningen de senere årene er lovfesting av psykolog i kommunen, en milepæl som det har blitt jobbet mot i flere tiår. Potensialet i å knytte psykologer som jobber forebyggende, til lokalsamfunnet er enormt. Dessverre mister dette fremskrittet sin effekt uten en spesialisthelsetjeneste som kan ivareta behandlingsbehovet til utsatte barn og deres foreldre.

Kommunepsykologene rapporterer allerede at de bruker mesteparten av tiden sin på behandling. Det er liten grunn til å tro at dette vil endre seg når mennesker med sammensatte behov ikke får et adekvat tilbud i spesialisthelsetjenesten. Disse menneskene forsvinner kanskje fra helseforetakenes pasientlister, men behovene deres forsvinner ikke. Manglende ressurser i spesialisthelsetjenesten gjør at behovene i stedet legger beslag på ressurser og kompetanse som kunne og burde blitt brukt på helsefremmende og forebyggende tiltak i nærmiljøet.

Et godt behandlingstilbud for alle

Det reduserte tilbudet i spesialisthelsetjenesten gjør også at ressurssterke personer vender seg til det private markedet for samtalerterapi, og vi ser at antallet store private aktører som gir slike tilbud, har økt dramatisk. Denne todelingen av helsevesenet er ikke forenlig med Psykologforeningens målsetting om å redusere sosiale helseforskjeller og fokuset på at menneskers økonomiske situasjon ikke skal være avgjørende for tilgang på adekvat behandling.

Utviklingen har også konsekvenser for Psykologforeningen og oss som medlemmer. Det har lenge vært utfordrende å rekruttere spesialister i enkelte helseforetak. Nå ser vi også at foretak som tidligere ikke har hatt rekrutteringsproblemer, opplever spesialistflukt fra det offentlige til det private. Dette senker kompetansenivået i tilbudet til de svakest stilte pasientene. Vi står igjen med et tilbud til befolkningen som er redusert i omfang og kvalitet, og som gir dårligere vilkår for mennesker i behandling, for våre medlemmer og for psykologifaget som helhet.

Tid for en ny kurs

Som psykolog kan jeg ikke stå og se på at den nåværende kursen fortsetter. Psykologforeningen har alltid vært – og skal være – en forening som ivaretar medlemmenes mangfoldige interesser, og som jobber aktivt for at mennesker med psykiske vansker skal få et godt behandlingstilbud. Jeg har stor tro på at det er mulig å forene flere faglige målsettinger. Men da trenger vi en kursendring. Vi trenger et helhetlig blikk på vår samfunnsinnsats som psykologer og en erkjennelse av at god forebygging ikke kan skje uten et godt behandlingstilbud.

Derfor stiller jeg til valg som ny president i foreningen. Historien viser at vi kan ha stor gjennomslagskraft. Tiden har kommet for at vi igjen står skulder ved skulder i innsatsen for faget. Ved å jobbe sammen på tross av uenighet, tenke fremover uten å glemme hvor vi kommer fra, og ha blikket festet på felles mål, er jeg overbevist om at vi kan oppnå store resultater. Vi jobber på forskjellige steder og forfekter tidvis ulike faglige ståsted, men vi kan alle forenes om helt sentrale verdier ved mennesket, samfunnet og psykologifaget. Psykologforeningen er vårt fremste redskap i å fremme disse verdiene – nå og fremover. Jeg ønsker å bidra og oppfordrer dere alle til å være med på å forme fagets fremtid.